

Bijlagen: praktische tools

Bijlage A: Communicatie over sorteren op je sociale media

Voorbeeld bezoeker:

Sigarettenpeuken hebben hun aparte vuilbak, jawel!

Op het terrein van 'naam evenement' kun je tegelijk stemmen en je peuk recycleren.

Voorbeeld medewerker:

Gebruik ons!

Op dit evenement zal u volgende afvalcontainers vinden. Deze staan ook hier voor u!

Als er geen containers beschikbaar zijn, gelden de normale regels voor het sorteren van afval.

Bijlage B: Template verbintenisverklaring voor je bezoekers

Als deelnemer aan dit evenement beloof ik proactief te zijn in het beschermen van het milieu door ervoor te zorgen dat afval wordt voorkomen en gerecycleerd en dat het terrein schoon wordt gehouden.

Om ervoor te zorgen dat dit evenement voor iedereen een succes wordt, verbind ik mij ertoe om de volgende acties uit te voeren zodat we samen kunnen werken aan het sorteren van afval en het schoonhouden van het terrein:

- ✓ Ik informeer me over de sorteerregels,
- ✓ Ik respecteer de sorteerregels door het juiste te doen,
- ✓ Ik help het terrein schoon te houden door niets op de grond te gooien,
- ✓ Ik consumeer verstandig en vermijd verspilling,
- ✓

Handtekening

Samen Goed sorteren Beter recycleren

Bijlage C: Evaluatietool voorafgaand aan het evenement

READ ME

Frontline al het afval dat in de handen van bezoekers komt of door bezoekers wordt meegebracht
 Backline al het afval dat in de zones op de locatie komt die in contact staan met bezoekers (achter de bar, foodtruck, ...)
 Backstage al het afval in de zones van vrijwilligers en het personeel

Handmatig de antwoorden invoeren
 Selecteer het juiste antwoord

Voorbeeld

Afvaltypes	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie
Plastic flessen 30cl	100 pakken van 6 flessen 33cl	PMD

Gebruik een regel per afvaltype of groepje ze als ze zich in dezelfde zone bevinden en bij dezelfde sortegroep horen.
 Bijvoorbeeld: koffiemonodozen & suiker, plastic verpakkingen van papieren servetten & houten bestek.

Aantal 240L-containers voorzien per fractie	Restafval*	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas
	2	2	1	1	1

Vul het geschatte aantal containers per fractie/zone in op basis van de hoeveelheden

Hoeveelheden/fractie	RA	PMD	Papier-Karton	Voedsel	Glas	Hout	Metaal	...
Totale aantal 240L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal 660L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal 1100L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal ...L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal ...m3-containers voorzien per fractie								

Vul het totale aantal containers per fractie/zone in op basis van de hoeveelheden

Let op: Plan altijd sorteerelanden met de volgende volgorde: DS/PMD en dan de andere fracties

* RA : Restafval

ANALYSE AFVALBEHEER EN LOCATIEHYGIËNE VOORAFGAAND AAN HET EVENEMENT

Naam van het evenement	
Naam van de organisator van het evenement	
Datum van het evenement	
Openings- en sluitingsstijd voor het publiek	
Locatie van het evenement	
Type evenement	
Met camping?	
Oppervlakte van het evenement	
Aantal bezoekers per dag	
Aantal deelnemers per dag	

Ophaler	
Als organisator van het evenement bent u verantwoordelijk voor de inzameling en sortering van uw afval. Voor naleving van de regelgeving is het verplicht om een bewijs van afvalbeheer te hebben (inzamelcontract of bewijs van overhandiging van afval).	
Naam van de ophaler(s)	
Hoe verloopt de inzameling?	
Op welk moment vindt de inzameling plaats?	
Schoonmaak van de locatie	
Naam van de schoonmaakorganisatie	
Is er een eco-team aanwezig?	
Zo ja, in welke vorm?	
Is het eco-team uitsluitend verantwoordelijk voor de netheid van de locatie?	
Hoe verloopt de netheid?	
Op welk moment vindt de schoonmaak plaats?	

Analyse van de types afval die door het evenement worden

BAR				
Frontline	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	
(blikjes, plastic flessen van 33cl, netjes, kartonnen koffiebekers, ...)				
Aantal 240L-containers voorzien per fractie				
	RA	PMD	Papier-karton	Voedsel
				Glas
Backline				
Backline	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	
(plastic flessen van 1L, glazen flessen van 1L, verpakkingen van drank, ijszakken, ...)				
Aantal 240L-containers voorzien per fractie				
	RA	PMD	Papier-karton	Voedsel
				Glas
VOEDING				
Frontline	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	
(kartonnen borden, kartonnen voedselverpakkingen, houten/plastic bestek, monodoozen suiker, roerstaafjes, ...)				
Aantal 240L-containers voorzien per fractie				
	RA	PMD	Papier-karton	Voedsel
				Glas
Backline				
Backline	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	
(voedselresten, plastic verpakkingen van voedselcontainers, ...)				
Aantal 240L-containers voorzien per fractie				
	RA	PMD	Papier-karton	Voedsel
				Glas

BAKTAGE	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	Aantal 240L-containers voorzien per fractie						
(schoonmaakmiddelencontainers, ...)				RA	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas		
Aantal 240L-containers voorzien per fractie										
INRICHTING	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	Aantal 240L-containers voorzien per fractie						
(decoratie-elementen zoals hout, metaal, niet-herbruikbare zellen, niet-herbruikbare papieren bewegwijzering, ...)				RA	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas		
Aantal 240L-containers voorzien per fractie										
PAPNERS	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	Aantal 240L-containers voorzien per fractie						
(verpakkingskarton, plastic verpakkingen, flyers, soorten goodies, ...)				RA	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas		
Aantal 240L-containers voorzien per fractie										
OVIG	Types afval	Geschatte hoeveelheden/dag	Fractie	Aantal 240L-containers voorzien per fractie						
(animatie-items zoals papierbladen, karton, ...)				RA	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas		
Types goodies (zoepennen, badges, ...)										
Type WC										
Zaagset										
Toiletpapierrollen										
Verpakkingen van zaagset, toilet papier										
Aantal 240L-containers voorzien per fractie										

TOTALE SCHATTING VAN HOEVEELHEDEN EN BENODIGDE CONTAINERS PER FRACTIE	RA	PMD	Papier-karton	Voedsel	Glas	Hout	Metaal	...
Hoeveelheden/fractie								
Totale aantal 240L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal 660L-containers voorzien per fractie								
Totale aantal 1100L-containers voorzien per fractie								
Totale aantalL-containers voorzien per fractie								
Totale aantalm3-containers voorzien per fractie								

Let op: Plan altijd sorteereilanden in met de volgende volgorde: RA, PMD, gevolgd door de andere fracties.

Bijlage D: Vuilnisbakkenplan

Bijlage E: Evaluatietools voor na het evenement

Samen Goed sorteren Beter recycleren

EVALUATIEBLAD HOEVEELHEDEN EN KWALITEIT VAN DE SCHEIDING PER FRACTIE

Naam van het evenement	
Datum van het evenement	
Openings- en sluitingstijden voor het publiek	
Locatie van het evenement	
Oppervlakte van het evenement	
Aantal bezoekers per dag	
Aantal deelnemers per dag	

De tabel en de opzet van het evaluatieproces moeten van tevoren worden gecommuniceerd aan het eco-team om een goede opvolging te garanderen.

Wij raden aan om gedurende de dag een ronde te doen om een beeld te krijgen van de vullingsgraad in de verschillende zones, zodat de plaatsing van de afvalbakken eventueel kan worden aangepast.

Zodra de tabel is ingevuld, kunt u het aantal PMD-zakken omrekenen naar tonnen met behulp van de volgende omrekeningsfactor :

PMD omrekeningsfactor

1 m² = 1000 l = 38,5 kg = 0,0385 ton PMD

Datum :			
AANTAL ZAKKEN		Kwaliteit van de scheiding (% aan onjuiste items)	Foto's genomen (ja/nee)
PMD-zak 120L			
PMD-zak 240L			
Restafvalzak 120L			
Restafvalzak 240L			
VULLINGSGRAAD CONTAINER/AFVALBAKKEN		Kwaliteit van de scheiding (% aan onjuiste items)	Foto's genomen (ja/nee)
Voedselbak 240L			
Voedselbak 660L			
Glasbak 240L			
Glasbak 660L			
Papier-Kartonnen bak 240L			
Papier-Kartonnen bak 660L			

Samen Goed sorteren Beter recycleren

EVALUATIEBLAD NETHEID

Naam evenement :	
Datum :	
Sector* :	

*Mainstage, backstage, vlakte, ruimte voor voedselwagens, rookruimte, toiletruimte, concertruimte, enz.

Type vuil	Teleenheid	Eenheidsmeting	Totaal eenheid	Totaal % (totaal eenheid/ totaal totaal eenheid)
Blik	1 eenheid = 1 blikje			
Drankkarton	1 eenheid = 1 drankkarton			
Plastic fles	1 eenheid = 1 plastic fles			
Metalen verpakking	1 eenheid = 1 verpakking			
Papier	1 eenheid = 1 papier			
Karton	1 eenheid = 1 doos			
Glazen fles	1 eenheid = 1 glazen fles			
Plastic beker	1 eenheid = 1 kopje			
Sigarettenpeuk	1 eenheid = 10 ingezamelde peuken			
Plastic/plastic verpakking	1 eenheid = 1 verpakking of 1 plastic			
Voedselverspilling	1 eenheid = 1 voedingsmiddel			
Totaal eenheid =			0	

Bijlage F: Bestelbon en huurovereenkomst

Huurovereenkomst apparatuur

Hierna te noemen het "Contract" dat in werking treedt op de datum tussen :

Fost Plus vzw, met maatschappelijke zetel te 1140 Brussel, Olympiadeslaan 2, met ondernemingsnummer 0447.550.872, vertegenwoordigd door Wim Geens, CEO, daartoe naar behoren gemachtigd,

Hierna de "Kredietgever" genoemd;

EN

Onderneming, waarvan de statutaire zetel gevestigd is te [adres], met ondernemingsnummer [nummer], vertegenwoordigd door **Naam & Voornaam**, daartoe naar behoren gemachtigd,

Hierna de "Lener" genoemd;

Zijn het volgende overeengekomen:

1 Doel van het contract

De Kredietgever verbindt zich ertoe de aangevraagde communicatieapparatuur (de "Sorting Kit Equipment", zoals beschreven in Bijlage 1) gratis ter beschikking te stellen van de Kredietnemer, onder voorbehoud van beschikbaarheid.

De contactgegevens van het transportbedrijf zijn als volgt:

Van Mieghem Logistics / GTT Transport : Maricel Mihaila/Marc Baruffa

**Trawoollaan, 8
1830 Machelen**

Tel: 02 569 75 14

e-mail : logistics@vanmieghem.com

2 Huurvoorwaarden

2.1 Deze Overeenkomst treedt in werking op dd-mm-jjj en eindigt automatisch op dd-mm-jjj en kan niet stilzwijgend worden verlengd.

2.2 De Lener zal de Apparatuur als een goed huisvader gebruiken en zal ervoor zorgen dat elke andere gebruiker van de Apparatuur hetzelfde doet.

2.3 De Apparatuur is voorafgaand aan de levering door beide Partijen geïnspecteerd. Het Materieel wordt eveneens door beide Partijen geïnspecteerd bij teruggave. Het doel van deze inspecties is het vaststellen van eventuele schade, verlies, storing of onreinheid van de Apparatuur. **Schoonmaken van apparatuur: €54 per uur. Dit bedrag wordt in rekening gebracht als de apparatuur niet schoon is!**

2.4 De Lener is aansprakelijk voor schade aan of verlies van het Materieel tijdens de huurperiode.

2.5 Het Materieel werd vóór de levering getest om de Lener in staat te stellen zich vertrouwd te maken met de bediening en het gebruik van het Materieel. De Lener is verantwoordelijk voor elke schade, verlies of storing veroorzaakt door verkeerd gebruik van het Materieel. **Verloren, niet teruggegeven en/of beschadigde Uitrusting zal door de Geldschieder aan de Lener gefactureerd worden. De Lener moet dit bedrag dus terugbetalen aan de Geldgever.**

2.6 Niet-nakoming door de Kredietnemer van een van zijn verplichtingen (zie punten 2.2, 2.3, 2.4 en 2.5 hierboven) in het kader van deze Overeenkomst geeft de Kredietgever het recht om deze Overeenkomst te beëindigen, ten nadele en tot ongenoegen van de Kredietnemer, met als gevolg de betaling door de Kredietnemer, bij wijze van beëindigingsvergoeding, van de verschuldigde bedragen.

2.7 Deze Overeenkomst wordt beheerst door Belgisch recht en de rechtbanken van Brussel zijn bevoegd in geval van geschillen betreffende de interpretatie en/of uitvoering van de Overeenkomst.

Gedaan te Brussel op **dd-mm-jj**, in twee exemplaren, waarvan elk van de partijen verklaart een exemplaar te hebben ontvangen,

Handtekeningen

Voor de Kredietgever,

Voor de Kredietnemer,

Bijlage 1: Bestelformulier Fost Plus-Van Mieghem Logistics - Uitrusting sorteerset

De lener :

Bedrijf : Van Mieghem Logistics / GTT Transport
Adres : Trawoollaan, 8
Stad : Machelen
Postcode: 1830
BTW :

Ondertekenaar van deze bon :

Voornaam :
Mail :
Tel:

Verantwoordelijke persoon ter plaatse (indien verschillend van voucherondertekenaar) :

Achternaam Voornaam:
 Mail:
 Tel :

Hardware	GTT-code	Geleverde hoeveelheid	Hoeveelheid retourneren	Verschil
Hardware				
Vigipirate PMD/RA (algemeen publiek)	CONTDUO			
Staande asbakken	ASHTRAY			
Asbak sleutels	TOETSEN			
Beachflag	BEACHFLAGBXL VOETBFBXL			
Containerpanelen				
PMD 240L	PANPMCBXL			
Afval 240L	PANTOUTBXL			
Papier en karton 240L	PANPCBXL			
Voedingsresten 240L	PANORGBXL			
Glas 240L	PANVERRESBXL			
Stickers				
PMD 240L	STICKPMCBXL240		NA	
Afval 240L	STICKOUTBX240L		NA	
Papier en karton 240L	STICKPCBXL240		NA	
Voedingsresten 240L	STICKORGBXL240		NA	
Glas 240L	STICKVERRESBXL240		NA	
Eco-team: schoonmaken				
Grijpers	PINCESBXL			
Hesjes	GILETSBXL			
Paar handschoenen L	GLOVESLBXL			
Paar XL handschoenen	GLOVESLXL			

Bij het demonteren moeten asbakken en/of 120l-bakken voor sigarettenpeuken worden geleegd en schoon worden achtergelaten!

Openingstijden Van Mieghem Logistics - 08:00 tot 16:00

Datum en tijd van ophalen bij Van Mieghem Logistics: xxxxxxxx

Leveringsdatum en -tijd na het evenement bij Van Mieghem Logistics: xxxxxxxx

Verantwoordelijke bij Van Mieghem Logistics: Marc Baruffa of Maricel Mihaila

Bijlage 2

Schoonmaken van apparatuur: €54 per uur

Dit bedrag wordt in rekening gebracht als de geleverde apparatuur niet schoon is!

Datum en handtekening van kredietnemer

HANDLEIDING

Herbruikbare bekere op evenementen

Mei 2021

Deze handleiding is gemaakt door Ecofest in opdracht van de OVAM.

Ecofest is een non-profit organisatie die zich richt op gedragsverandering in de evenementenbranche. We combineren kennis over circulariteit en duurzaamheid met hands-on afvalbeheer op evenementen. Ecofest ondersteunt organisatoren bij de uitvoering van groene maatregelen. We analyseren de huidige situatie, presenteren een traject van oplossingen en leggen de link tussen organisatie en potentiële leveranciers. Je kunt ons volgen op [LinkedIn](#) en [Facebook](#).
www.ecofest.be

Voorblad foto is genomen op Students on stage Antwerpen 2019

Inhoud

Lenen, huren of aankopen.....	4
Inzamelsysteem	7
Afwassysteem.....	9
Afwassen en drogen nadien/extern.....	9
Afwassen op het terrein.....	9
Personeel en logistiek.....	10
Extra medewerkers aan de togen	10
Minder medewerkers voor opruim	10
Extra opslag op het terrein.....	10
Communicatie.....	11
Interne briefing.....	11
Externe communicatie.....	11
Herbruikbare bekere en hygiëne.....	13
Aandachtspunten.....	14
Winst voor het milieu en jouw organisatie.....	15
Verklarende woordenlijst	16

Herbruikbare bekens

De herbruikbare beker is een alternatief voor wegwerpbekers die worden gebruikt bij evenementen. Doordat deze zwaarder zijn, kunnen ze meerdere keren worden gebruikt.

De bekens worden aan het einde van een evenement verzameld, gewassen en zo mogelijk elders opnieuw gebruikt. Herbruikbare bekens bestaan in de volgende materialen: PP (polypropyleen), PC (polycarbonaat) en Tritan (polyester copolymeer). De verschillende materialen hebben elk aparte eigenschappen. Zo is een herbruikbare beker van polypropyleen iets minder doorzichtig en door het lage stukgewicht milieuvriendelijker. Polycarbonaat en Tritan zijn geheel doorzichtig en worden gebruikt voor o.a. herbruikbare champagneglazen.¹

Een slim bekensysteem betekent niet alleen milieuwinst maar ook een net terrein en aanlooproutes. Achteraf is er minder opruimwerk nodig (25% tot 45% besparing op werkuren) en de kosten voor afvalverwerking dalen. De bespaarde kosten compenseren de externe afwas en het extra werk ter plekke (handling aan de toog, eventueel spoelen ter plekke ...). Bovendien is het aangenamer drinken uit een stevige beker.

Lenen, huren of aankopen²

LENEN | Informeer eerst bij de brouwer, gemeente of intercommunale. Daar leen je herbruikbare bekens vaak gratis. In dat geval betaal je enkel de ontbrekende of kapotte bekens. Voor het extern wassen en drogen gelden er tarieven die variëren van 5 cent tot 12 cent per beker. Per niet teruggebrachte beker wordt gemiddeld tussen de 70 cent tot 2 euro per stuk gevraagd. Je kan ook nabijgelegen organisaties contacteren om hun bekens te lenen.

¹ Voor meer informatie over de gebruikte materiaaltypen, zie onderaan bij 'verklarende woordenlijst'
² Alle gehanteerde prijzen zijn excl. 21% BTW

Polycarbonaat bierbekers op Thé Dansant

Valkuilen bij het aankopen van bekens

! Gepersonaliseerde bekens worden sneller mee naar huis genomen als collectors item.

! Als je eigen herbruikbare bekens aankoopt en met sponsors werkt om ze te financieren, maak dan duidelijke afspraken op lange termijn. Zo gebruik je bekens jaar na jaar opnieuw voor verschillende soorten drank.

! Let op met herbruikbare bekens van mindere kwaliteit. Een degelijke beker plooft als je erop trapt, en versplintert niet. Bespreek of test dit vooraf met je bekerleverancier.

Hoeveel bekens heb je nodig?

Het benodigde aantal herbruikbare bekens is sterk afhankelijk van het maximum aantal bezoekers dat je op één moment verwacht, alsook van hoeveel verschillende soorten bekens je wilt gebruiken.

Andere factoren, zoals het aantal tapinstallaties, de inzamelingsmethode, het aantal piekmomenten, het programma van het evenement en de weersverwachtingen spelen natuurlijk ook een rol bij het bepalen van het juiste aantal herbruikbare bekens.

³ Indien op het terrein afgewassen wordt, voorzie je best 4 bekens per bezoeker voor een snel evenement en 1 beker per bezoeker voor een traag evenement.

HUREN | Je kan herbruikbare bekens huren bij gespecialiseerde dienstverleners. De huurprijzen schommelen tussen de 3 en 15 cent per beker, afhankelijk van het type. De reiniging achteraf is hier soms al bij inbegrepen.

Middelgrote en grote evenementen kiezen naar dienstverlening toe het beste voor een 'all-in-one service'.³ Hier zorgt een dienstverlener voor het leveren en ophalen van de bekens, het industrieel reinigen, drogen en stockeren. Onderzoek wijst uit dat hierdoor de werking veel vlotter verloopt en minder zorgen geeft aan de organisator. De bekens worden niet op het evenement gespoeld, dus elk getapt drankje gaat in een propere beker. De bekens worden na gebruik weer ingezameld, geteld en opgehaald door de dienstverlener.

KOPEN | Bekens aankopen is financieel en ecologisch alleen interessant als ze voldoende rouleren (bv. bij verschillende edities van het evenement per jaar). Aankooprijzen verschillen te veel per situatie om hier waarden van te geven. Er zijn wel prijsverschillen tussen polypropyleen (PP) enerzijds en polycarbonaat (PC) en copolyester anderzijds. Zo zijn standaard PP-bekens van 25cl tot de helft goedkoper dan de variant in PC.

De milieuwinst van een herbruikbare beker⁴

Een herbruikbare beker is pas milieuvriendelijk als hij voldoende opnieuw wordt gebruikt. Een herbruikbare *PP-beker* zou tussen 8 en 11 keer gebruikt moeten worden om milieuvriendelijker te zijn dan zijn wegwerpvorm (PP of PET met 90% recyclage).

Bijvoorbeeld: als tijdens een evenement een beker twee keer gebruikt wordt, zou een beker ong. vijf edities moeten meegaan om tot een hergebruiksratio van 8-11 consumpties per beker te komen. Na een evenement zouden er dan maximum 10% van de bekens mogen verdwijnen. Let wel: de minimum hergebruiksratio van *PC-bekers* ligt hoger, omdat deze bekens zwaarder zijn.

³ Zie de verklarende woordenlijst onderaan dit document voor meer informatie over de types evenementen.

⁴ Op basis van de OVAM 'Studie drink- en eetgerei op evenementen' uit 2020, waarin 25 LCA-studies van drinkbeker-systemen in een meta-analyse zijn onderzocht & LCA Centre NL (2020) A study of the waste free cup systems at events

Inzamelsysteem

Werk zoveel mogelijk met een waarborg voor bekens. Testen op evenementen zonder waarborg bewijzen dat er tot 30% van de bekens verloren gaat zonder waarborgsysteem. Zowel financieel als ecologisch is dit geen goede zaak. Een efficiënt waarborgsysteem kan op 3 manieren: cash, met jetons of cashless.

Cash waarborgsysteem

Cash systeem: 1 lege beker = 1 of 2 euro

De waarborg voor een lege beker heeft de waarde van 1 of 2 euro. Een bezoeker die een consumptie wenst, betaalt aan de bar een bedrag extra als waarborg voor de herbruikbare beker. Telkens wanneer de bezoeker een nieuw drankje komt halen, geeft hij/zij de lege beker af, betaalt voor het drankje en krijgt een nieuwe, gevulde beker. Het '1/2 euro systeem' is vooral handig bij horeca waar cash wordt betaald bij afhandeling van drankjes.

Dit systeem is eveneens combineerbaar met drankbonnen. Een bezoeker die een consumptie wenst, betaalt aan de bar een extra bon/jeton als waarborg voor de herbruikbare beker. Telkens wanneer de bezoeker een nieuw drankje komt halen, geeft hij/zij de lege beker af, betaalt de nodige jetons voor de drank en krijgt een nieuwe, gevulde beker. Men kan ook een nieuwe consumptie krijgen in ruil voor een aantal lege bekens.

Op het einde van het evenement geeft de bezoeker de lege beker terug in ruil voor de waarborg in cash. Dit bij voorkeur alleen aan de kassa en niet aan de bars. Zorg zeker voor genoeg wisselgeld. (bv. 10 teruggebrachte bekens tegen een briefje van 10 euro).

Cashless payment systeem

Cashless systeem: 1 lege beker = bedrag op het polsbandje of chipkaart.

Bij een middelgroot of groot snel evenement kan je een *cashless payment systeem* overwegen. De waarborg wordt automatisch van de bezoeker zijn of haar tegoed gehaald bij een drankbestelling. Na het evenement vordert de bezoeker online de borg en het resterende tegoed terug. Ondanks de extra

In het ideale geval kijk je naar het drankverbruik van voorgaande jaren om het benodigde aantal herbruikbare bekens te bepalen.

Is het de eerste editie van je evenement? Voor een 'snel' evenement met hoog drankverbruik (bv. festival of fuif), voorzie je best minstens 7 bekens per verwachte bezoeker per dag, als er *extern afgewassen wordt*. Voor een 'traag' evenement is het veilig om minstens 2 à 3 bekens te voorzien per verwachte bezoeker per dag.⁵

Bij het bestellen van bekens neem je een marge van 10 à 15%. Zo heb je zeker voldoende bekens in voorraad.

Snel evenement:
een evenement met een groot verbruik in drank en/of catering, waarbij het druk wordt aan de bar of eetstand. Voorbeelden: festival, fuif, carnaval, rockconcert.

Traag evenement:
een evenement met een beperkt drankgebruik en catering, waardoor het niet vaak druk wordt aan de bar. Er is hoogstens één piekmoment, bijvoorbeeld tijdens een pauze. Voorbeelden: voetbalwedstrijd, loopwedstrijd, groot popconcert, voorstelling in cultuurcentrum.

kosten biedt het *cashless payment systeem* verschillende voordelen:

- ✓ Het is eenvoudiger voor de toegedewerkers, waardoor de drukte aan de kassa en de bar beperkt wordt. Daarnaast worden er minder rekenfouten gemaakt, waardoor verlies wordt vermeden. Je hebt bovendien een beter zicht op de stromen bekens en geld. Bij goed opgeleid toegepersoneel is dit systeem minder kwetsbaar voor fraude.
- ✓ Dit systeem maakt het gemakkelijker voor de bezoeker om te trakteren voor anderen, want de soms ingewikkelde berekening gebeurt automatisch na intikken op de kassamonitor.

Ecotoken waarborgsysteem

Werken met een ecotoken gaat als volgt: bij het betreden van het evenement krijgt elke bezoeker een jeton. Deze geeft hij/zij af bij betaling van het eerste drankje. Een volgend drankje wordt pas verkregen bij inlevering van de lege beker/flesje. Bij verlies van de beker/het flesje, koopt de bezoeker een nieuwe ecotoken (die meteen wordt gebruikt voor een nieuwe beker) of raapt een achtergelaten lege beker/ flesje op om deze in te ruilen voor een nieuwe beker. Het voordeel van de ecotoken is dat de tokens en de bekens geen omruilwaarde in geld hebben. Hierdoor is dit terugbrengsysteem minder fraudegevoelig.

Voorzie bij dit systeem voldoende inruilpunten voor lege bekens/flesjes zoals aan de bar of kassa. Plaats voldoende geïnformeerde security/medewerkers aan de uitgang om bezoekers hun laatste beker/flesje te laten inleveren voordat ze het terrein verlaten. Zo verzekert je de inzameling en blijft het terrein netjes! Niet ingezamelde herbruikbare bekens kosten geld en hebben een hoge materiaalwaarde.

Aandachtspunten voor het waarborgsysteem

! Maak de waarborg hoog genoeg (minimum 1 euro). Het vragen van een voldoende hoge borg verlaagt de uitval en zorgt ervoor dat de organisatie geen verlies maakt door het verschil tussen borg en aankoopprijs van de beker.

! Geef gerust een lager afgerond bedrag in cash terug (bv. 1 euro in plaats van 1,25 euro). Dat is eenvoudiger voor de medewerkers en de extra winst kan de meerkosten van het systeem (afwassen, aankoop of huur van de bekers) compenseren. Communiceer wel duidelijk waarom je dit doet.

! Herbruikbare bekers voor speciaalbiere worden vaak mee naar huis genomen door verzamelaars. Een hogere borg vragen voor zo'n type beker is een oplossing. We raden aan om minstens 2,5 euro te vragen.

! Voorzie altijd de mogelijkheid om bekers in te ruilen voor geld, anders kan het op verzet stuiten. Hou de inzamelstand langer open dan de bar, zodat alle bezoekers de kans krijgen hun beker terug te brengen.

! Sommige bezoekers willen niet aanschuiven om hun borg terug te vragen. Je kan de bekers ook laten doneren aan een goed doel. Een 'drankorgel' of 'bekerbak' aan de uitgang of ophaling van de bekers op het terrein zijn hiervoor prima systemen.

! Het is aan te raden om niet alleen voor herbruikbare bekers, maar ook voor wegwerpbekers, petflesjes of blikjes, een waarborg te vragen. Deze producten bestaan namelijk uit waardevolle materialen. Grondstoffen worden schaars en daarom duurder. Door ze te hergebruiken, of indien dit niet mogelijk is, te recycleren, blijven ze langer beschikbaar in de economie.

8

Personeel en logistiek

Extra medewerkers aan de togen

Een circuit van herbruikbare bekers heeft tijdens het event extra medewerkers nodig (beker inwisselstand, eventuele afwasstand). Tegelijkertijd bespaar je dan weer op mankracht doordat er minder moet opgeruimd worden. Hou best rekening met volgende personeelsaspecten.

Stel een *bekerverantwoordelijke* aan met volgende taken:

- o verantwoordelijk om de lege bekers tot bij de stockage/afwaspunt te brengen,
- o verantwoordelijk om de voorraad propere bekers op peil te houden,
- o brieft de toogmedewerkers,
- o signaleert problemen aan de toogverantwoordelijke of organisator,
- o enkel bij afwas ter plekke: controleert of alle bekers perfect droog zijn vooraleer ze worden opgeborgen om schimmelvorming te vermijden.

Voorzie per 3.000 bezoekers 1 extra medewerker/vrijwilliger of medewerker van het bekerverhuurbedrijf voor de bekerlogistiek. Dit is het stapelen van vieze bekers in dozen en het aanvoeren van schone bekers naar de bar(s).

De teruggave van de waarborg kan aan de kassa (de kassamedewerker heeft op het einde van het evenement minder werk omdat er minder drankjetons worden verkocht). Voorzie per 3.000 bezoekers 1 kassamedewerker voor de teruggave van de waarborg.

Werk je met het ecotoken systeem, voorzie dan 1 extra medewerker per 3500 bezoekers om de tokens uit de delen aan de ingang. Deze zijn alleen nodig tijdens de start van het event. Hierna kunnen deze medewerkers ergens anders ingezet worden (bv. bar of opruim). Indien je een bekerverantwoordelijke hebt, kan hij/zij hier ook inspringen.

⁷ Ook indien er nog (fris)dranken in PET of blik zijn
⁸ (80x120 cm)

Als je tijdens het evenement ter plaatse afvast en het evenement draait volledig op herbruikbare bekers: voorzie dan per 500 bezoekers 1 extra persoon aan de afwasstand.

Minder medewerkers voor opruim

Door alle dranken⁷ met waarborg te verkopen en een slim afvalbeheer op te zetten, kan het ecoteam gehalveerd worden. En dit zowel tijdens het evenement als nadien bij de eindopkuis. Bovendien moet je minder vuilnisbakken uitzetten en de afvalverwerkingskosten lopen terug.

Extra opslag op het terrein

Herbruikbare bekers nemen meer plaats in dan wegwerpbekers. Voorzie voldoende opslagruimte. Ter vergelijking (standaard beker 25cl):

- o Een europallet⁸ wegwerpbekers: 40.000 tot 60.000 bekers,
- o Een europallet herbruikbare bekers, *in elkaar gestapeld* in bakken of kartons: 8.000 tot 10.000 bekers,
- o Een europallet herbruikbare bekers⁹, *apart gestapeld* in konven: 1.500 tot +/- 3000 bekers

Herbruikbare bekers die niet worden gewassen op het terrein, vereisen 6 tot 25 keer meer plaats backstage dan wegwerpbekers. Wanneer de bekers wel ter plekke worden afgewassen, zal er 2 tot 6 keer meer plaats nodig zijn.

⁹ Bv. wijnbekers, ribbelglas bierebekers, speciale cocktailbekers

10

Afwassysteem

De gebruikte bekers worden ofwel op het terrein ofwel nadien gewassen.

Afwassen en drogen nadien/extern

Ideaal kies je voor een gespecialiseerde dienstverlener om de bekers na het evenement af te wassen en te drogen. Zo ben je zeker dat de bekers hygiënisch gereinigd zijn en bespaar je jouw team heel wat werk tijdens en na het evenement.

Afwassen op het terrein

Bij aanwezigheid van een drinkwateraansluiting en afvoer, is een afwassysteem ter plaatse mogelijk. Bereken echter eerst de volgende twee kostenplaatjes om te weten welke optie goedkoper is:

1. Huren van groter aantal bekers (zonder tussentijdse afwas)
2. Tussentijdse afwas + minder bekers huren

Tips en tricks

Kies voor het gebruik van een vaatwasser: het is hygiënischer en er is minder mankracht nodig. Indien je toch met de hand afvast: Spoel niet met horecaspoelbakken met borstels. Deze borstels veroorzaken namelijk kleine krasjes, wat de levensduur van de bekers aanzienlijk verlaagt.

- o Als je koude dranken fris wilt inschenken, voorzie dan voldoende plaats om bekers die uit de vaatwasser komen te laten afkoelen

Benodigheden bij het afwassen van de bekers op het terrein

- o Water en elektriciteitsaansluiting
- o Detergent en korven om bekers te stapelen
- o afvalwatertank of aansluiting op riool.

Plaats de afwasstand naast of in de bar, zodat de bekers makkelijk kunnen circuleren zonder veel extra mankracht⁶.

Drogen: droge bekers zijn cruciaal!

Na het evenement moeten de bekers volledig gedroogd worden. Dat kan op twee manieren:

- o Eindafwas, drogen en stockeren gebeuren door een externe firma of organisatie. Als je tussentijds afvast en de eindreiniging extern laat verlopen, zorg dan niet voor dubbel werk en laat het afwasteam een paar uur voor einde al afronden. Wat dan nog vuil wordt, zal toch extern worden gewassen en gedroogd.
- o Eindafwas, drogen en stockeren gebeurt in eigen beheer. Een vaatwasser is hierbij een must: het drogen verloopt vlotter door de hoge watertemperatuur. Daarnaast speelt het hygiënische aspect mee. Idealiter worden de bekers nat opgeborgen in afwaskorven en in een geventileerde ruimte gedroogd. Het is ook mogelijk deze bekers in piramidevorm omgekeerd te stapelen. Let op dat je daags na het evenement de bekers wast. Langer wachten zorgt voor een moeilijkere eindreiniging.
- o Droog de bekers niet af met een handdoek, want op die manier zijn ze nooit volledig droog te krijgen!

Communicatie

Voor een efficiënt gebruik van herbruikbare bekers is communicatie essentieel. Het is belangrijk dat zowel bezoekers als medewerkers goed op de hoogte zijn.

Interne briefing

Zorg voor een goede briefing aan de toogmedewerkers over het inzamelsysteem. Besteed hierbij de nodige aandacht aan:

- o welke drank in welke beker moet;
- o het berekeningssysteem bij betaling met jetons en lege bekers;
- o hoe de lege bekers tot bij de stockage/afwaspunt geraken en wie hiervoor verantwoordelijk is;
- o hoe de voorraad propere bekers op peil wordt gehouden en wie hiervoor verantwoordelijk is;
- o hoe diefstal kan worden vermeden (de stock van bekers uit het zicht onttrekken, controle door medewerkers en security)
- o de consumptie door de medewerkers (borg nodig of niet?).

Informeer de toogverantwoordelijken vooraf schriftelijk over het systeem. Herhaal dit met een mondelinge briefing voor alle toogmedewerkers vlak voor het evenement.

Gestapelde herbruikbare PP bekers

Externe communicatie

Zo betrek je de bezoekers maximaal:

- o kondig het systeem aan op de website en op sociale media. Hier vind je inspiratie: [Gentse Feesten](#); stad [Waregem](#) en [Nest Festival](#).
- o zorg voor een opvallende inruilstand voor de bekers;
- o voorzie spandoeken die duidelijk maken dat er op het evenement met herbruikbare bekers wordt gewerkt; Ontwerp ze tijdloos.
- o voorzie 'zendtijd' op de LED-schermen (bv. tussen de optredens door en op eventuele schermen bij de ingang).
- o zorg voor communicatie op (krijt)borden bij de togen en bars. Krijtborden zijn zeer duurzaam aangezien deze elk jaar opnieuw kunnen worden ingezet. Deze zijn in eigen huisstijl op te maken door krijt-'kunstenaars'.

De drankenlijst op krijtborden: ecologisch en trendy

⁶ Een afwasplek goed zichtbaar op het terrein verhoogt de zichtbaarheid en maakt het voor de bezoekers duidelijk dat de bekers voor hergebruik bedoeld zijn

9

11

Voorbeeld communicatie over waarborgsysteem

Help Maldegem proper te houden

RECYCLE-SYSTEEM

1 KOOP jetons 1 drankje = 1 jeton
1 beker = 1 jeton

2 BAR Je hebt nog **GEEN** beker
Je geeft 2 jetons

Je krijgt 1 drankje + 1 beker

Je hebt **WEL** al een beker
Je geeft 1 jeton + 1 beker

3 EINDE Inleverstand Lever je gebruikte bekers in

1 beker = waarde van 1 jeton

Voorbeeld communicatie in Maldegem

Voorbeeld communicatie Mooimakers

HERBRUIKBARE BEKERS?

HOE WERKT HET?

Voorbeeld: ik wil een pintje drinken.

1 Ik koop aan de kassa een beker voor mijn eerste drankje voor 2 euro.

2 Mijn eerste drankje betaal ik met mijn drankbonnetje.

3 Mijn volgende drankje betaal ik met 1 lege beker.

4 Voor ik naar huis ga, breng ik mijn lege beker terug naar het bekerpunt. Ik krijg mijn 2 euro terug.

Voorbeeld communicatie op Studay 2019

12

Herbruikbare bekers en hygiëne

Naar aanleiding van het Covid-19 virus is in het voorjaar van 2020 onderzoek gedaan naar de hygiënische aspecten van herbruikbaar vaatwerk. Herbruikbare bekers, borden en glazen blijken hierbij even veilig als wegwerp. Een risico op besmetting ontstaat wanneer de bestaande aanbevelingen en verplichtingen voor persoonlijke hygiëne, voedsel- en arbeidshygiëne, en regelmatig reinigen en desinfecteren niet wordt nageleefd. Ongeacht of je gebruik maakt van glas, herbruikbaar of éénmalig cateringmateriaal.

Voor elk materiaal is het belangrijk om rekening te houden met de goede hygiënepraktijken en de regels voor voedselveiligheid te respecteren. Regelmatig en grondig de handen wassen blijft de boodschap. Na elk contact met oppervlakken en materialen die anderen aanraken, was je de handen.

Machinaal afwassen heeft de voorkeur boven afwassen met de hand. Hierbij is de temperatuur van het water hoger (minimum 60°C) en is er een langere contacttijd met het water en detergenten. Het drogen gebeurt dan ook

contactloos. Wanneer industrieel of machinaal afwassen niet haalbaar is, blijft afwassen met de hand mogelijk. Het is daarbij aangeraden om zo heet mogelijk water en detergent te gebruiken.

- o Het gebruikte afwaswater moet te allen tijde schoon worden gehouden.
- o Gebruik steeds voldoende detergent (volgens de aanbevelingen van de producent).
- o Laat de glazen of bekers voldoende lang weken in het water met detergent.
- o Spoel na met drinkbaar water.
- o Gebruik een afwasbak voor het afwassen en een andere afwasbak voor het naspelen.
- o Laat de glazen goed uitlekken en drogen voor je ze opnieuw gebruikt
- o Droog niet af met een handdoek, maar hanteer het 'piramidesysteem'. Stapel hierbij de natte afgewassen bekers met de onderkant naar beneden. In een goed verluchte ruimte zijn ze zeker droog na een dag. Was de handen voor je de gewassen glazen aanraakt.
- o Zorg steeds voor een propere werkplek. Een regelmatige desinfectie of reiniging met zeep en warm water van oppervlakken en voorwerpen is zeer effectief tegen covid-19.

© Laundry Day

Aandachtspunten

Tijdens de marktbevraging als onderdeel van de studies uit 2017 en 2019 viel op dat het systeem van de herbruikbare beker aanleiding kan geven tot ongemakken en kinderziektes. Wie deze valkuilen kent, bespaart geld en moeite.

Vermijd lange wachtrijen aan de toog.

- o Zorg voor goed opgeleide toogmedewerkers (voor meer info zie vorige bladzijdes 'Extra medewerkers'). Bij een event van meerdere dagen zorg je ervoor dat dezelfde medewerkers werken op dezelfde plekken aan de toog. Deze zijn dan al gewend aan het systeem en zo vermijd je onnodige fouten.
- o Werk met een 'doorgeefstelsel' aan de toog, zodat deze medewerkers zich kunnen focussen op de correcte toepassing van de waarborg, zonder zich te moeten bezighouden met het tappen en inschenken van de dranken.

Vermijd fraude.¹⁰

- o Screen de toogmedewerkers goed. Vermijd het werken met losse vrijwilligers. Kies bv. eerder voor betrouwbare lokale verenigingen (waar de sociale controle groter is), eigen vrijwilligers of horecaprofessionals.
- o Vergoed de medewerkers of hun organisatie en zorg voor duidelijke afspraken (bv. hoeveel gratis drankbonnetjes voor de vrijwilligers).
- o Zorg voor een afgesloten opstelling van de stock zodat diefstal onmogelijk wordt. Informeer de security hierover.
- o Als bezoekers 'te ijverig' bekers beginnen in te zamelen: licht hierover het afvalteam/ecoteam in, zodat zij zich kunnen focussen op het

¹⁰ Bv. het te weinig aanrekenen aan de bezoeker door de toogmedewerker of het stelen van bekers uit de voorraad

inzamelen van deze lege bekers.

Vermijd dat bekers bij het afval terecht komen.

- o Werk altijd met voldoende hoge waarborg voor bekers (minstens 1 euro).
- o Voorzie voldoende inzamelpunten (aan elke bar en kassa).
- o Voorzie duidelijke communicatie voor bezoekers (bv. met spandoeken en LED- schermen die het systeem uitleggen). Meer inzetten op communicatie (eveneens over het waarom en de voordelen voor het milieu) vergroot het draagvlak en doet de uitvalpercentages dalen.
- o Werk niet met een combinatie herbruikbare bekers en wegwerpbekers, zodat het duidelijk is dat alle bekers herbruikbaar zijn.
- o Geef de bezoekers de mogelijkheid om hun bekers te doneren aan een goed doel.
- o Voorzie voldoende medewerkers op het einde van het evenement bij de inruilstand voor de bekers of kassa.
- o Om extra kosten te vermijden is het belangrijk om na het evenement de bekeervoorraad te centraliseren, zodat de transporteur alle bekers vlot terugvindt.

Vermijd dat bekers buiten het terrein komen.

- o Ook hiervoor kan je de security informeren. Vraag of zij erop letten dat bekers het terrein niet verlaten.
- o Plaats een banner of LED-scherm aan de uitgang met de boodschap: "Beker leeg? Geld terug!".
- o Vermijd logo's en opschriften op bekers, zodat deelnemers deze niet als collectors item mee naar huis nemen.

14

Winst voor het milieu en jouw organisatie

De overgang van een systeem van wegwerpbekers naar herbruikbare bekers gaat gepaard met extra organisatie. Maar zodra het nieuwe inzamelingsstelsel van herbruikbare bekers op punt staat, daalt de werklust en wordt de kost laag¹¹.

Naast de milieuwinst en de daling van opruimkosten zijn er ook voordelen naar imago en "license to operate". Een proper evenement wordt beter onthaald door omwonenden en aangemoedigd door de lokale overheid. Er kunnen zelfs nieuwe sponsors mee worden aangetrokken.

© Thé Dansa

¹¹ Bereken jouw winst via de kostenrekenaar op www.groenewest.be (Acostasimulatie herbruikbare bekers (BE, 2020))

15

Verklarende woordenlijst

Definities gebruikt in deze handleiding

Drink- en eetgerei: bekers en glazen voor koude dranken, kopjes voor warme dranken, borden, kommetjes, frietbakjes en bestek. Als synoniem wordt in deze studie soms de term 'vaatwerk' gebruikt.

Ecoteam: groep van medewerkers op het evenement die instaat voor het afvalbeheer (ledigen van volle vuilnisbakken, tafels afruimen, afval prikken). Het team is herkenbaar (t-shirts, grijpers...), en vervult ook een sensibiliserende rol.

Jeton: benaming gebruikt in deze studie voor elk type betaalmiddel om op een evenement drank of eten te bestellen aan de toog of eetstand. Dit kunnen papieren tickets zijn, plastic munten (coins) of een tegoed op de armband (cashless systeem).

Types evenementen¹²

Klein evenement: minder dan 1.000 bezoekers per dag

Middelgroot evenement: 1.000 tot 30.000 bezoekers per dag

Groot evenement: meer dan 30.000 bezoekers per dag

Types materialen herbruikbare bekers

PP (polypropyleen): Polypropeen is een thermoplastisch polymeer, gemaakt van aardolie, dat binnen evenementvaatwerk een wijde toepassing kent. Zowel wegwerpbekers, herbruikbare bekers als bestek en borden worden in PP geproduceerd. In tegenstelling tot het glasheldere PC, zijn herbruikbare bekers in PP eerder melkachtig/licht doorschijnend of gekleurd. Polypropeen kan eenvoudig gerecycleerd worden en heeft recyclingcode 5. Bekers van polypropyleen (PP) zijn zowel goedkoper als milieuvriendelijker dan polycarbonaat (PC) en copolyester (bv. Tritan®).

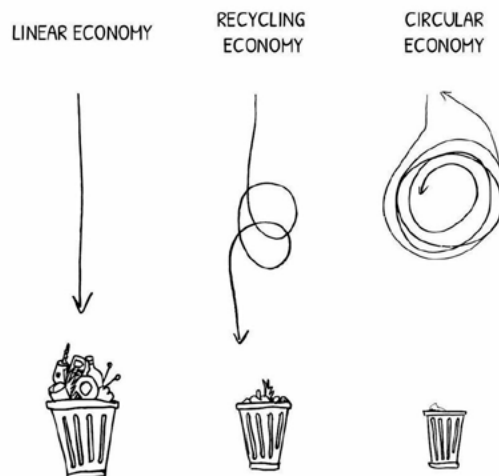
PC (polycarbonaat): harde doorzichtige plastic gemaakt van aardolie, vaak gebruikt voor herbruikbare bekers. Polycarbonaat heeft een hogere milieupact dan de meeste andere plastics. Polycarbonaat heeft recyclingcode 7 (Other).

Copolyester: een copolymeer, gebruikt voor heldere bekers en glazen met een specifieke vorm (speciaalbieren, cava, wijn, ...). Het bevat geen BPA. Het materiaalmerk Tritan® is een copolyester. Copolyester heeft recyclingcode 7 (Other).

¹² Eigen classificatie

© Plan C

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij steun van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

Deze handleiding is gratis te downloaden via: <https://ovam.be/degroenevent>

Ecofest (2020). Studie drink- en eetgerei op evenementen: Handleiding: de herbruikbare beker op evenementen. In opdracht van OVAM Afdeling Afval- en Materialenbeheer.